

STAŁY MIESZKANIEC

W związku z przeprowadzanymi w większości sołectw wyborami sołeckimi dzwonią do nas mieszkańcy miejscowości z prośbą o wyjaśnienie pojęcia stałego mieszkańca, gdyż to właśnie stały mieszkaniec danego sołectwa ma prawo do udziału w wyborach sołtysa i rady sołeckiej.

Stały mieszkaniec sołectwa to osoba, która przebywa w danej miejscowości i której miejscem zamieszkania jest dana miejscowość. Pojęcie miejsca zamieszkania definiuje art. 25 Kodeksu cywilnego: „Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.” Aby uznać mieszkańca wsi za jej stałego mieszkańca powinny być spełnione dwa czynniki: przebywanie w znaczeniu fizycznym w określonej miejscowości i zamiar stałego w niej pobytu. Jeśli są one spełnione należy udać się do urzędu gminy i poprosić o formalne uznanie za stałego mieszkańca i wpisanie do rejestru wyborców danej miejscowości. „Wpisanie do stałego rejestru wyborców jest czynnością techniczną. Potwierdza ono jedynie fakt stałego zamieszkania na obszarze danej gminy.” – czytamy w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lutego 2006 r. (K 9/05). W sprawie pojęcia stałego mieszkańca ustosunkował się również Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 30 września 2008 r. (III SA/Wr 8/08): „miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu. O miejscu zamieszkania decydują występujące łącznie dwie przesłanki faktyczne: przebywanie w znaczeniu fizycznym w określonej miejscowości i zamiar stałego pobytu. Jeśli jedna z tych przesłanek nie jest spełniona, powoduje to utratę miejsca zamieszkania. Na stałość pobytu w danej miejscowości wskazuje skupienie w niej życiowej aktywności, związanej z pracą czy rodziną. W praktyce powstają trudności zwłaszcza z ustaleniem zamiaru stałego pobytu, bowiem jest to element w dużej mierze subiektywny.” Ten sam wyrok podaje, że „w przypadku osób posiadających stałe zameldowanie fakt ten przynajmniej formalnie potwierdza ich zamiar stałego pobytu w miejscu stałego zameldowania i nie może być traktowany jako okoliczność bez znaczenia. Zdaniem Sądu można uznać osobę za zamieszkałą w rozumieniu art. 25 K.c. w miejscu nie będącym miejscem jej stałego zameldowania tylko wtedy, gdy wyjaśni przyczyny rozbieżności pomiędzy stałym zameldowaniem a faktycznym stałym pobytom i wykaże, że w tym nowym miejscu pobytu skupia się na stałe jej aktywność życiowa.”

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 22 sierpnia 1996 r. (SA/Gd 1956/95) również może być pomocny w uznaniu bądź nie osoby na stałe zameldowanej w danym sołectwie za stałego mieszkańca: „Odwołanie się do kryterium zameldowania na pobyt stały, jako warunku uczestniczenia i korzystania z pełnych uprawnień w zebraniu wiejskim narusza prawo. Dane z ewidencji ludności mogą być pomocne w ustaleniu charakteru pobytu osoby na terenie sołectwa, nie przesądzają one jednak o tych uprawnieniach.” Należy więc pamiętać, że stały mieszkaniec to nie to samo co zameldowany na stałe!

Stałym mieszkańcem powinna zostać uznana osoba, która mieszka w danej miejscowości i np. dodatkowo w niej pracuje oraz nie zamierza w najbliższej przyszłości zmieniać pracy, sprzedawać domu czy wyprowadzać się. I tak np. stałym mieszkańcem wsi powinna zostać uznana osoba, która posiada dom w tej wsi, planuje w nim dalej mieszkać, ale zameldowana jest np. w mieście, lub w innej wsi (bo np. gospodaruje dwoma gospodarstwami rolnymi w sąsiednich wsiach), ale w miejscu zameldowania faktycznie nie mieszka.

W małych gminach, gdzie wszyscy mieszkańcy się znają z uznaniem mieszkańca wsi za jej stałego mieszkańca nie powinno być problemu – sąsiedzi doskonale wiedzą kto mieszka we wsi faktycznie, a kto jest tzw. letnikiem i w rzeczywistości bywa w wiejskim domu tylko okazjonalnie.

Jeśli zaś chodzi o uprawnienia stałego mieszkańca do czynnego udziału w wyborach sołeckich, mamy następujący wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 13 kwietnia 1999 r. (II SA 231/99): „Czynne prawo wyborcze organów sołectwa mają stali mieszkańcy sołectwa uprawnieni do głosowania, a więc przebywający tam z zamiarem stałego pobytu, nawet jeśli nie są zameldowani na stałe.” Cytowany już wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 30 września 2008 r. (III SA/Wr 8/08) również precyzuje tę kwestię: „Odstąpienie w prawie wyborczym od ustalania miejsca zamieszkania według reguł dotyczących ewidencji ludności uznać należy za słuszne. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej nie uzależnia bowiem korzystania z praw wyborczych od zameldowania, dzięki temu w wyborach mogą brać udział osoby nigdzie nie zameldowane. Nie powinno to jednak prowadzić do całkowitego zerwania z instytucją zameldowania, bowiem ustalenie faktu stałego zamieszkania dla potrzeb określenia kto posiada czynne prawo wyborcze powinno mieć z jednej strony na względzie ułatwienie obywatelom dostępu do udziału w wyborach, z drugiej zaś strony nie może być jednak przyzwoleniem na nadużywanie tego prawa. Z tego powodu dla oceny miejsca stałego pobytu nie należy kierować się wyłącznie oświadczeniami osoby zainteresowanej, konieczne jest bowiem uwzględnienie okoliczności zewnętrznych mogących świadczyć o tym, że dana osoba rzeczywiście zamierza stałe przebywać w tej miejscowości.” Trzeba również pamiętać, że potwierdzeniem uznania osoby za stałego mieszkańca danej miejscowości jest wpisanie jej do rejestru wyborców. Pozostaje jeszcze tylko do wyjaśnienia kwestia terminu, w którym należy

tych formalności dopełnić. W opinii Prokuratora Generalnego zawartej w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lutego 2006 r. (K 9/05), czytamy: „Wpisanie do stałego rejestru wyborców jest związane z faktem stałego zamieszkania na obszarze danej gminy. Innymi słowy, potwierdza ono jedynie fakt stałego zamieszkania. Dla realizacji czynnego lub biernego prawa wyborczego pozostaje natomiast bez znaczenia to, kiedy dokonanie wpisu do rejestru miało miejsce.”

Decydując się na zmianę swojego miejsca stałego zamieszkania, lub składając wniosek w gminie o uznanie swojej osoby za stałego mieszkańca, należy też mieć na względzie to, że „można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania.” (art. 28 Kodeksu cywilnego). Tak więc manipulacje polegające na wpisaniu się do rejestru wyborców więcej niż jednej miejscowości będzie złamaniem prawa.

Renata Gilert-Gutt

Gazeta Sołecka, Nr. 3(219), marzec 2011 r. str. 26-27

Strona główna "Gazety Sołeckiej"